

109986

Registrert i arkivet, fikk 10 000 kroner

DP
12/5-96

I 1968 ga Stortinget erstatning til en mann som var registrert i overvåkingspolitiets arkiver som kommunist. Nå kan vedtaket få konsekvenser.

OLAV TRYGGE STORVIK

Det gjelder den såkalte Austad-saken som ble tatt opp i Fjernsynets «Åpen post» 13. november 1968. En vesentlig del av programmet ble viet Finn Austad som var blitt registrert i overvåkingspolitiets arkiv som «K-symp», d.v.s. kommunist sympatisør. Justisminister Elisabeth Schweigaard Selmer var til stede under sendingen, og uttalte bl.a.: – Ingen kommer i overvåkingspolitiets arkiv på grunn av sin politiske oppfatning.

«K-symp»

Ved en lekkasje i 1950-årene hadde Austad fått kjennskap til at han var oppført i overvåkingspolitiets arkiv som «K-symp». Han tok saken opp med bl.a. Haakon Lie som formidlet kontakt til justisminister Jens Haugland, opplyser Lundkommisjonen i sin rapport. Dette førte til et møte mellom Austad og overvåkingssjef Bryhn.

Efter møtet utstedte Bryhn en uttalelse om Austads nasjonale hoidning, og forholdet medførte at Austad i november 1968 fikk 10 000 kroner i billighetserstatning av Stortinget. Av dokumentene fremgår det at erstatningene det året varierte mellom 875 og 15 000 kroner. 10 000 kroner representerte trolig

på den tid ca. tre normale månedslønninger.

Tidligere justisminister Elisabeth Schweigaard Selmer var i går ikke tilgjengelig. Men tidligere medlem av Bortenregjeringen, fylkesmann Kåre Willoch, er ikke i tvil om at det må komme en form for beklagelse og oppreisning fra det offentlige Norge når Stortinget har behandlet Lund-kommisjonens rapport.

Til Arbeiderbladet sier Willoch: «Men det må være snakk om de tilfeller hvor det kan påvises reell skade. Virkningene har jo vært svært ulike for ulike mennesker. Det å stå i et register er ikke det samme som å miste et arbeid.»

SVs leder Erik Solheim synes det er innlysende at Austad-saken vil bli påberopt av dem som i dag mener seg ulovlig registrert eller overvåket:

– Men først må vi vurdere hvordan det kan gis rett til innsyn i arkivene, sier Solheim. Han mener billighetserstatninger må begrenses til dem som har lidd en åpenbar overlast. Dernest bør det gis til dem som har vært utsatt for telefonavlytting i lang tid. Hvorvidt det bør vedtas en særlov for å regulere erstatning og oppreisning for de tilfeller som nå avdekkes, har Solheim ikke tatt stilling til: – Det er et av spørsmålene som kontrollkomitéen må arbeide med.

Erling Folkvord (rv) er ikke i tvil: – Det må vedtas en egen lov, vi har ikke rettsregler som er laget for den situasjonen vi nå er oppe i. Men først må vi få en oversikt over de overgrep som er begått. Dernest får vi lage en lov som er i samsvar med vanlige folks rettsoppfatning.

Se også leder side 10